

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА
РЕЛІГІЙ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖ АДМІНІСТРАЦІЇ
КЗ «ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

**ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ.
ПЕДАГОГІЧНИЙ І ТВОРЧИЙ СПАДОК
ВИДАТНОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання
до 100-річчя від дня народження видатного педагога,
громадського діяча, письменника

Чернігів - 2018

**ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ.
ПЕДАГОГІЧНИЙ І ТВОРЧИЙ СПАДОК
ВИДАТНОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Інформаційний бібліографічний список
для організаторів дитячого читання до 100-річчя від дня
народження видатного педагога, громадського діяча,
письменника

Чернігів - 2018

УДК 016:929

С 91

Відповідальна за випуск Т. М. Ключ

Укладач Н. А. Свириденко

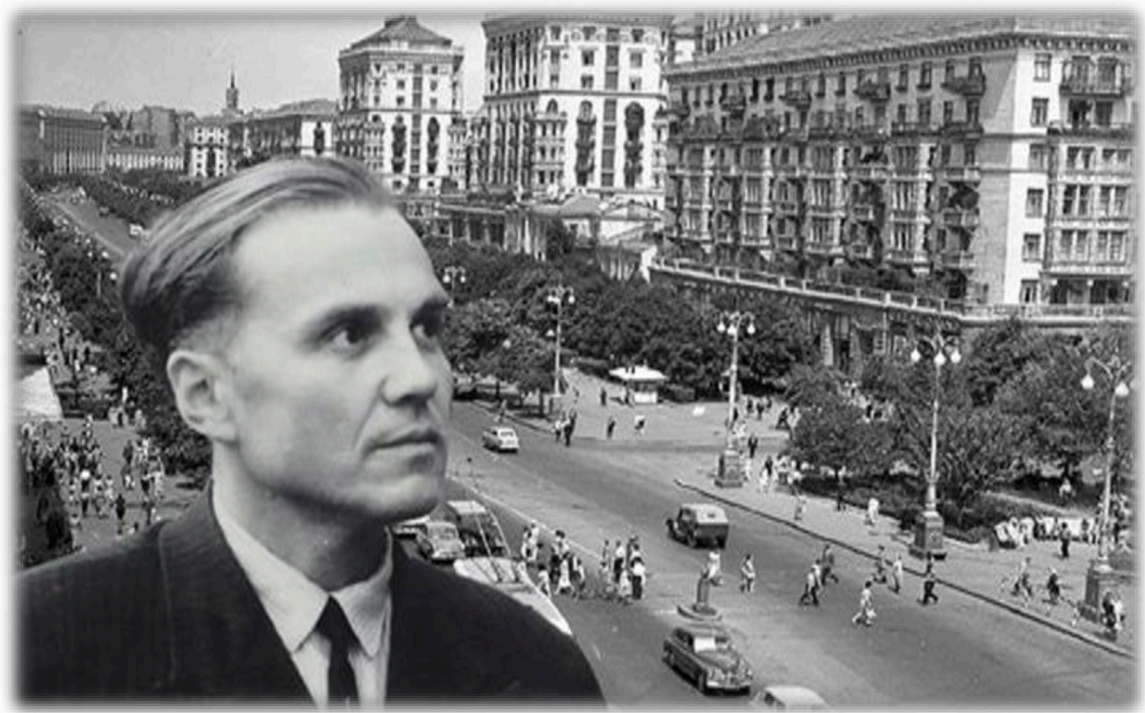
Літературний редактор Г. М. Вечерська

Редактор О. М. Волченко

Василь Сухомлинський. Педагогічний і творчий спадок видатної особистості: інформ. бібліограф. список для організаторів дит. читання до 100-річчя від дня народж. українського педагога, письменника, громад. діяча В. О. Сухомлинського / Чернігівська обл. б-ка для дітей; уклад. Н. А. Свириденко. - Чернігів, 2018. - 50 с.

Видання включає біографічну довідку про життєвий і творчий шлях Василя Сухомлинського, список документів із періодичних видань та ресурсів мережі Інтернет, мудрі вислови визначного педагога, анотований список його збірників для дітей в бібліотеці, абетковий покажчик назв творів, вміщених в збірники, гру та вікторину за творами Сухомлинського для дітей та тест за його оповіданням «Усмішка».

СЕРЦЕ, ВІДДАНЕ ДІТЯМ

Василь Олександрович Сухомлинський – великий педагог, мудрий учитель. У його палкому серці жила велика доброта та любов до всього світу. Він не лише навчав, а й прищеплював кожній дитині найкращі людські якості, виховував доброту, чуйність, людяність, патріотизм, любов до батьків, до людей і до рідної землі. Складно переоцінити внесок цієї людини не лише в розвиток освіти, а й у формування суспільства. Василь Олександрович все своє життя невтомно працював на благо людей і в цій праці вбачав радість і мету життя.

Народився Василь Олександрович Сухомлинський 28 вересня 1918 року в селі Василівка Онуфріївського району Кіровоградської області (за тогочасним адміністративно-територіальним поділом - Василівська волость Олександрійського повіту Херсонської губернії) у незаможній селянській родині.

Батько його, Олександр Омелянович, працював по найму як тесляр і столяр у поміщицьких економіях та заможних селянських господарствах. Після встановлення радянської адміністрації в Україні був активістом колгоспного життя у селі, брав участь у керівництві кооперацією та місцевим колгоспом, виступав у пресі як сількор, завідував колгоспною хатою-лабораторією, керував трудовим навчанням учнів (з деревообробної справи) у семирічній школі.

Мати майбутнього педагога, Оксана Ю дівна, працювала в колгоспі та займалася домашнім господарством. Часто зимовими вечорами вона розповідала дітям казки, а пізніше весь час спонукала свого Василька до вчительської роботи, побачивши у нього дар і покликання до професії педагога. Разом з Олександром Омелянковичем вона виховала, крім Василя, ще трьох дітей — Івана, Сергія та Меланію, які теж стали вчителями. Через усе життя проніс Василь Олександрович любов та повагу до своєї матусі. Сухомлинський вчив і своїх учнів гарно ставитися до матерів, любити і поважати їх, написавши про це багато оповідань для дітей.

Особливий вплив на маленького Василька мав дід Сухомлинського Омелян. У діда була велика бібліотека. Помираючи, всі свої книжки він віддав Василеві. Ставши дорослим, Василь Олександрович часто згадував, як дід йому багато читав і його заохочував до читання, і ніколи не забував дідові слова: «Хто дітей любить, той добрий»

Василь Сухомлинський навчався спочатку (1926 — 1933) у Василівській семирічці, де був одним із кращих учнів. Влітку 1934 року вступив на підготовчі курси при Кременчуцькому педінституті і того ж року став студентом факультету мови та літератури цього вузу. Проте через хворобу у 1935 році змушений був перервати навчання. Сімнадцятирічним

юнаком розпочав Василь свою практичну педагогічну роботу. У 1935—1938 рр. він викладав українську мову і літературу у Василівській та Зибківській семирічних школах Онуфріївського району. З 1936 року Сухомлинський продовжив навчання на заочному відділі Полтавського педагогічного інституту, де спершу здобув кваліфікацію учителя української мови і літератури неповної середньої школи, а згодом — і викладача цих же предметів середньої школи (1938).

Згадуючи цей час, Василь Олександрович писав: «Мені випало щастя два роки вчитися в Полтавському педагогічному інституті... Кажу - випало щастя, бо нас, двадцятирічних юнаків та дівчат, оточувала в інституті атмосфера творчої мислі, допитливості, жадоби знань. Я з гордістю називаю Полтавський педагогічний інститут своєю альма-матер...»

З 1938 року і до початку Другої світової війни Василь Олександрович працював в Онуфріївській середній школі учителем української словесності, а через деякий час — і завідувачим навчальною частиною школи. Війна внесла свої корективи у розмірений ритм життя: у липні 1941 року Сухомлинського призвано до війська. Закінчивши військово-політичні курси у Москві, він одержав військове звання молодшого політрука, і з вересня 1941 року він — політрук роти у діючій армії. На фронті Василь Олександрович був двічі поранений, довго лікувався в евакогоспіталях. Тяжким було поранення в руку. Хірурги хотіли її ампутувати. Але він не дав цього зробити, усе твердив: «Ні. Я вчитель!». І це, мабуть, врятувало його. Лікарям довелося двічі оперувати Василя Олександровича, але руку він все-таки не ампутував. Дуже вже велика була віра Сухомлинського в життя!

Після одужання з червня 1942 року Василь Сухомлинський працював директором середньої школи і вчителем російської мови і літератури у селищі Ува Удмуртської АРСР, а навесні 1944-го Василь Олександрович разом з дружиною Ганною Іванівною Сухомлинською виїжджає в Україну, в щойно визволений Онуфріївський район Кіровоградської області.

Упродовж чотирьох років працював завідувачим районним відділом народної освіти і одночасно викладав у школі. Саме в цей період Василь Олександрович дебютує із статтями на педагогічні теми у районній пресі «Ударна праця» та обласній газеті «Кіровоградська правда». У 1948 році Василя Сухомлинського призначають директором Павлиської середньої школи. Цим навчальним закладом він керував до останку життя, двадцять три роки у Павлиші стали найпліднішим періодом його науково-практичної та літературно-публіцистичної діяльності. Василь Олександрович доклав чимало зусиль, аби піднести пересічну сільську школу на рівень найкращих загальноосвітніх навчальних закладів, щоб перетворити її на справжню лабораторію передової педагогічної думки і якнайповніше узагальнити набутий досвід.

І він досяг поставленої мети, насамперед завдяки власній винятковій працьовитості, постійному творчому горінню, твердій, безкомпромісній вимогливості як до себе, так і до всього педагогічного колективу.

Починаючи з 1949 року, Василь Олександрович виступає не тільки у місцевій періодиці, а й у республіканських та всесоюзних виданнях. У 1955 році він успішно захищає у Київському державному університеті кандидатську дисертацію на тему «Директор школи — керівник навчально-виховної роботи». На найвищій щабель своєї педагогічної творчості Василь Олександрович піднявся у шістдесяті роки. Саме тоді з особливою виразністю і силою проявився його яскравий і самобутній талант педагога-дослідника й педагога-публіциста, саме у ті роки написав він найкращі книги, статті, художні твори для дітей та юнацтва.

До найголовніших, найгрунтовніших творів Василя Сухомлинського належать: «Духовний світ школяра», «Праця і моральне виховання»,

«Моральний ідеал молодого покоління», «Сто порад учителів», «Листи до сина», «Батьківська педагогіка», «Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості» і особливо - «Павлицька середня школа» та «Серце віддаю дітям». Остання праця була удостоєна першої премії Педагогічного товариства УРСР (1973) і Державної премії УРСР (1974).

Але не все було так гладко у творчій біографії педагога. Цікавий і маловідомий факт, що ця широко знана й найбільш популярна книга В.Сухомлинського «Серце віддаю дітям», яка вийшла 25 мовами і витримала майже 50 видань, вперше побачила світ у 1968 році в Німеччині. У себе вдома Сухомлинський не міг її опублікувати - рукопис кочував з одного видавництва в інше і отримував негативні рецензії. Зокрема, зверталася увага на те, що автор однобічно (в основному на матеріалі природи) вирішує питання морального і естетичного виховання школярів 1-4 класів, що у рукопису ніде не згадується слово «партія», що дітям потрібно більш чітко розповідати, про поняття класової боротьби і що собою являє сучасний імперіалізм тощо. Після того, як книга з'явилася у Німеччині і одразу ж стала популярною, Василя Олександровича викликали у партійні органи і він отримав партійну догану, бо вихід книги

першодруком за кордоном був категорично заборонений у ті часи. Вітчизняним видавцям було наказано у короткий термін видати книгу в Україні, і в 1969 році «Серце віддаю дітям» з'являється у видавництві «Радянська школа».

На високу оцінку заслуговують і праці В.О.Сухомлинського, які вийшли окремими виданнями вже після смерті талановитого педагога: *«Народження громадянина»*, *«Методика виховання колективу»*, *«Розмова з молодим директором школи»*, *«Як виховати справжню людину»*. У записних книжках В. Сухомлинського, які він вів усе своє життя, 3700 сторінок, кожна з яких присвячена одній людині – його учневі: *«Три тисячі сімсот людських доль... Кожна дитина була світом – цілком особливим, унікальним»*

Віддаючи багато енергії вчительській роботі, створюючи фундаментальні педагогічні твори, В. О. Сухомлинський водночас виступав і як активний громадський діяч, систематично проводив культурно-освітню роботу серед населення Павлиша, брав активну участь у численних науково-педагогічних конференціях, симпозіумах, сесіях, нарадах, семінарах. Не обійшло його й офіційне визнання: у 1968 році йому присвоїли звання Героя соціалістичної праці, того ж року він був обраний членом-кореспондентом АПН СРСР.

Попереду було багато планів, але 2 вересня 1970 року серце Василя Олександровича перестало битися. Йому судилося народитися і померти у вересні, і це символічно. Бо вересень - початок нового навчального року. *«Людина, - любив повторювати педагог, - народжується на світ не для того, щоб зникнути безвісною пилінкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний»*. Ці проникливі слова можна і треба віднести й до самого Василя Олександровича, адже саме вони були тим категоричним імперативом, якому завжди і всюди слідував він у своєму недовгому, але яскравому й напрочуд плідному житті Педагога. Все найцінніше, створене ним, назавжди увійшло до скарбниці вітчизняної педагогіки та національної духовної культури.

НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ

За педагогічну працю Сухомлинського нагородили:

двома орденами Леніна,

багатьма медалями СРСР,

з 1958 року Сухомлинський - член-кореспондент Академії Педагогічних Наук РФСР,

з 1958 р. - заслужений учитель УРСР,

1968 рік - звання Героя Соціалістичної праці, Член-кореспондент Академії педагогічних наук СРСР.

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ

Творчість та педагогічну спадщину славетного педагога-гуманіста, педагога-практика ХХ століття важко переоцінити. Образ учителя в сучасних умовах зазнає значної трансформації і знаходиться в залежності від соціально-культурних змін, що відбуваються в суспільстві. Гуманістичні ідеї Сухомлинського – це ідеї майбутнього.

Педагогічні надбання Василя Олександровича з кожним роком привертають все більшу увагу науковців як у нашій країні, так і за кордоном. Розроблена українським практиком педагогічна система збагатила педагогічну науку новаторськими ідеями й положеннями, значно розширила теорію та освітню виховну практику і була своєрідним революційним етапом розвитку вітчизняної педагогічної думки, що

заслужує сьогодні на нове осмислення. Після його смерті у вересні 1970 р. було започатковано Педагогічно-меморіальний музей Василя Сухомлинського. У 1972 р. музей почав працювати на громадських засадах, павлишани й гості могли оглянути музейну експозицію, робочий кабінет Василя Олександровича та помешкання

родини Сухомлинських. 19 лютого 1975 р. відповідно до Постанови Ради Міністрів УРСР № 85 офіційно відкрито Педагогічно-меморіальний музей В.О. Сухомлинського в с. Павлиш Онуфріївського району Кіровоградської області. У 1989 році послідовники створили Міжнародну асоціацію прихильників Сухомлинського (Марбург), а в 1990 р. - Українську асоціацію Василя Сухомлинського, яка систематично проводить Всеукраїнські педагогічні читання, присвячені вивченню і впровадженню у широку педагогічну практику творчої спадщини видатного педагога. З плином часу інтерес учених і вчителів до життя і творчості В.О. Сухомлинського зростає, поширюється в Україні й світі. Без його творчості не можна уявити сучасної гуманної педагогіки. Зважаючи на це, 39-а сесія Генеральної конференції ЮНЕСКО затвердила рішення про відзначення у 2018 році на рівні ЮНЕСКО 100-річчя від дня народження Василя Сухомлинського.

Ідеї Сухомлинського активно впроваджують в життя:

НВК «Павлиська ЗОШ I—III ступенів-ліцей ім. В. О. Сухомлинського»;

Український коледж ім. В. О. Сухомлинського м. Києва;

Олександрійське педагогічне училище Кіровоградської області

ім. В. О. Сухомлинського;

Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського;

Дитячий навчальний заклад ім. В. О. Сухомлинського м. Кіровограда;

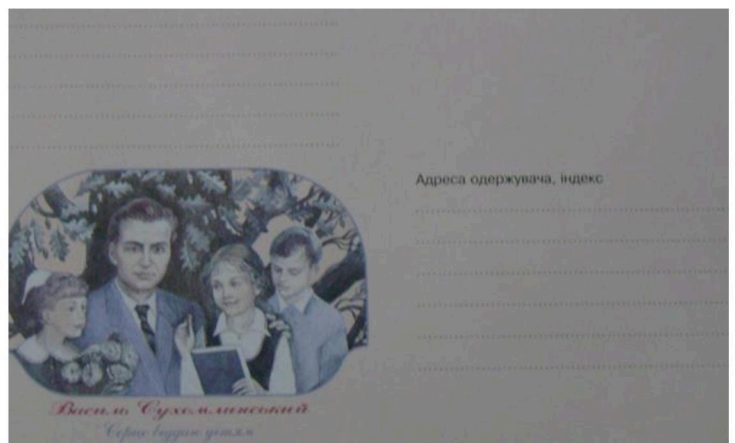
Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені В. О. Сухомлинського;

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О.
Сухомлинського.

Ім'ям Сухомлинського назвали відомчу відзнаку Міністерства освіти і науки України, яка має третій (найвищий) ступінь серед відзнак, запроваджених міністерством. На честь Василя Сухомлинського 2003 року в Україні випустили ювілейну монету. Ювілейна монета номіналом 2 гривні, випущена Національним банком України, присвячена 85-річчю від дня народження українського педагога, заслуженого вчителя УРСР, лауреата Державної премії УРСР Василя Олександровича Сухомлинського.

Поштовий конверт
(присвячений книжці В. О.
Сухомлинського «Серце
віддаю дітям»)

Сувенірна медаль

(присвячена книжці В. О. Сухомлинського
«Серце віддаю дітям»)

На честь В. Сухомлинського 2003 року в Україні випустили ювілейну монету. Ювілейна монета номіналом 2 гривні, випущена Національним банком України, присвячена 85-річчю від дня народження українського педагога, заслуженого вчителя УРСР, лауреата Державної премії УРСР Василя Олександровича Сухомлинського.

Пам'ятник В. Сухомлинському в Олександрії на подвір'ї педагогічного коледжу імені Сухомлинського

Пам'ятник Сухомлинському В. О. встановлено 24 вересня 2004 року біля входу до корпусу філологічного факультету Миколаївського державного університету, що носить його ім'я, по вулиці Нікольській, 24Б

Перший пам'ятник В. О. Сухомлинському у Києві (Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського)

У 2011 році на честь Василя Сухомлинського названа вулиця в Києві.

У 2015 році одну з вулиць Дніпра перейменували на вулицю Василя Сухомлинського.

У лютому 2016 в Олександрії на честь Василя Сухомлинського було названо вулицю в мікрорайоні Перемога.

ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ Й ДІЯЛЬНОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО

28 вересня 1918 р.	у с. Василівці Онуфріївського району Кіровоградської області (тодішньої Херсонської губернії Олександрійського повіту) у селянській родині народився Василь Сухомлинський
1926-1933 рр.	навчався в початковій школі та школі сільської молоді в с. Василівці Онуфріївського району Кіровоградської області
1934 р.	навчався на підготовчих курсах при Кременчуцькому учительському інституті вступив до Кременчуцького учительського інституту на факультет української мови і літератури
1935 р.	у зв'язку з хворобою залишив навчання в інституті та працював учителем української мови і літератури в Василівській і Зибківській школах Онуфріївського району Кіровоградської області пише й публікує вірші в районній і обласній газетах
1936-1938 р.	навчався на заочному відділенні Полтавського учительського інституту на факультеті української мови і літератури
1938 р.	екстерном закінчив заочне відділення Полтавського державного педагогічного інституту, факультет української мови і літератури пройшов атестацію на звання вчителя середньої школи
1938-1941 рр.	працював учителем української мови і літератури й завідувачем навчальної частини Онуфріївської середньої школи Кіровоградської області
1941 р.	призваний до лав Червоної Армії; навчався на прискорених курсах у Воєнно-політичній академії в Москві; брав участь у боях на Калінінському фронті
1941 р., лютий	тяжко поранений у бою під Ржевом; перебував на лікуванні в евакогоспіталях; знятий із військового обліку за інвалідністю
1942-1944 рр.	директор середньої школи в с. Ува Удмуртської АРСР
1944-1948 рр.	повернувся в с. Онуфріївку Кіровоградської області завідувач Онуфріївського районного відділу освіти публікує в районній і обласній газетах статті з питань навчання й виховання школярів
1948-1970 рр.	директор середньої школи в с. Павлиш Онуфріївського району Кіровоградської області

З 1949 р.	публікує статті з питань навчання й виховання в республіканській і всесоюзній періодичній пресі
З 1952 р.	публікуються переклади статей за рубежом
З 1953 р.	публікуються переклади статей у союзних республіках
1955 р.	захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка
1956 р.	учасник наради при ЦК КПРС з питань організації шкіл інтернатів у Москві у видавництві АПН РРФСР вийшла перша книжка
1957 р.	обраний членом-кореспондентом Академії педагогічних наук РРФСР
1958 р.	присвоєно звання заслуженого учителя школи Української РСР
1959 р.	делегат II з'їзду вчителів УРСР
1960 р.	брав участь у роботі Всеросійського з'їзду вчителів учасник і доповідач Міжнародного семінару з питань політехнічного навчання й зв'язку школи з життям (Москва)
З 1960 р.	книжки В. О. Сухомлинського публікуються за рубежом
1961 р.	у складі делегації працівників освіти СРСР відвідав Кубу
1964 р.	на запрошення Міністерства освіти НРБ відвідав Болгарію
1966 р.	учасник і доповідач Міжнародної наради з проблем трудового виховання в м. Потсдамі (НДР)
1968 р.	у НДР у видавництві «Фольк унд Віссен» уперше опубліковано книжку «Серце віддаю дітям» німецькою мовою делегат III з'їзду вчителів УРСР. Делегат Всесоюзного учительського з'їзду. Присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці обрано членом-кореспондентом Академії педагогічних наук СРСР
1969 р.	у видавництві «Радянська школа» вийшла книжка «Серце віддаю дітям» російською мовою доповідач Міжнародного Робочого Симпозіуму з теорії виховання в м. Балатонфюреді (Угорська Народна Республіка) учасник і доповідач республіканської наради письменників, художників, видавців, учителів, працівників бібліотек і дитячих закладів України з питань літератури для дітей
2 вересня 1970 р.	помер і похований в с. Павлиш Онуфріївського району Кіровоградської області

ПЕДАГОГІЧНИЙ СПАДОК В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
В СУЧАСНОМУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Адаменко Н. Виховання доброти у дітей молодшого шкільного віку за ідеями В. О. Сухомлинського : (до 21-х Всеукраїнських педагогічних читань "Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю : вчимося толерантності") / Н. Адаменко // Початкова школа. - 2014. - № 9. - С. 8-10. - Бібліогр.: с. 10.

Балютіна К. Орієнтовний перелік заходів, присвячених 95-й річниці з дня народження В. О. Сухомлинського: методичні рекомендації керівникам шкільних методичних об'єднань учителів початкових класів / К. Балютіна, М. Сосновська // Початкова школа. - 2013. - № 5. - С. 57-58.

Богуш А. Взаємозалежність свободи і відповідальності: погляд В. О. Сухомлинського / А. Богуш // Рідна школа. - 2013. - № 8-9. - С. 12-15. - Бібліогр.: с. 15.

Богуш А. Патріотичний вектор образу "Батьківщина" в педагогічній спадщині Василя Сухомлинського / А. Богуш // Рідна школа. - 2017. - № 1-2. - С. 27-30. - Бібліогр.: с. 30.

Бондаренко Г. Формування творчої особистості школяра: з педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського / Г. Бондаренко // Початкова освіта (Шкільний світ). - 2013. - № 38-39. - С. 17-23. - Бібліогр.: с. 23.

В. О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю. Збірник наукових праць. [Електронний ресурс] // Історико-педагогічний альманах. Випуск 6 - 2017. - 252 с. - Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/25863/1/_%281%29.PDF. - Назва з екрана.

Василь Сухомлинський : (1918-1970) // Шкільний бібліотекар. - 2013. - № 4. - Кольорова вкладка. - С. 2-3.

Волобуєва Л. М. Роль шкільної бібліотеки в організації навчального процесу на засадах ідей гуманістичної педагогіки В. О. Сухомлинського / Л. М. Волобуєва // Шкільна бібліотека плюс. - 2013. - № 5-6 (березень). - С. 4-6. - Бібліогр.: с. 6.

Гонтар Г. І. "Краса - глибоко людське": (конференція): [життя та творчість В. Сухомлинського] / Г. І. Гонтар // Шкільний бібліотекар. - 2013. - № 8. - С. 21-26.

Гончаренко О. Р. Вирішення завдань громадянського виховання у ДНЗ засобами образотворчого мистецтва з використанням спадщини В. О. Сухомлинського / О. Р. Гончаренко // Обдарована дитина. - 2014. - № 2. - С. 13-20.

Гончаренко О. Р. Вирішення завдань громадянського виховання у ДНЗ засобами образотворчого мистецтва з використанням спадщини В. О. Сухомлинського / О. Р. Гончаренко // Обдарована дитина. - 2014. - № 3. - С. 8-13. - Продовж. Початок № 2, 2014.

Гончаренко О. Р. Вирішення завдань громадянського виховання у ДНЗ засобами образотворчого мистецтва з використанням спадщини В. О. Сухомлинського / О. Р. Гончаренко // Обдарована дитина. - 2014. - № 4. - С. 2-9. - Продовж. Початок № 2, № 3, 2014 р.

Гончаренко О. Р. Вирішення завдань громадянського виховання у ДНЗ засобами образотворчого мистецтва з використанням спадщини В. О. Сухомлинського / О. Р. Гончаренко // Обдарована дитина. - 2014. - № 5. - С. 9-14. - Закінч. Початок № 2-4, 2014.

Гончаренко О. Р. Шляхи впровадження ідей В. О. Сухомлинського у практичну роботу ДНЗ для вирішення проблем громадянського виховання дошкільників / О. Р. Гончаренко // Обдарована дитина. - 2014. - № 2. - С. 8-12.

Дарчук Т. Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського: освітньо-виховна робота з дітьми старшого дошкільного віку / Т. Дарчук // Дитячий садок (Шкільний світ). - 2014. - № 17 (вересень). - С. 21-25.

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. Календар знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти і педагогічної науки на 2016 рік : [Січень-червень] / Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського ; НАПН України, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського ; упоряд. Т. В. Філімонова, С. В. Тарнавська // Шкільна бібліотека плюс. - 2015. - № 21-22. - С. 1-28.

[Добірка статей до 95-ї річниці від дня народження Василя Сухомлинського] // Початкова школа. - 2013. - № 9. - С. 1-13. - Бібліогр.: с. 3, 6, 8.

Довга Т. Валеопедагогічні ідеї в гуманістичному досвіді Януша Корчака і Василя Сухомлинського / Т. Довга // Початкова школа. - 2014. - № 1. - С. 56-58. - Бібліогр.: с. 58.

Заліток Л. Ідеї В. О. Сухомлинського щодо збереження здоров'я дітей в умовах розвитку освіти: бібліографічне дослідження : [рекомендаційний список] / Л. Заліток // Шкільна бібліотека плюс. - 2013. - № 5-6 (березень). - С. 16-24.

Заліток Л. Колекція "Фонд В. О. Сухомлинського" - складник національного науково-інформаційного простору [Електронний ресурс] / Л. Заліток // Бібліотечний вісник. - 2016. - № 3. - С. 29-33. - Бібліогр.: 11 назв.

Колцун О. Виховний захід "Серце віддаю дітям": [життя і творчість В. Сухомлинського: бібліотечний урок, досвід роботи шкільної бібліотеки з морально-етичного виховання] / О. Колцун // Шкільна бібліотека плюс. - 2016. - № 5-6 (березень). - С. 13-15.

Лактіонова Т. Поради молодому вчителю / Т. Лактіонова // Початкова школа. - 2013. - № 12. - С. 49-50.

Лящук Л. Педагогіка добра, педагогіка діалогу Василя Сухомлинського: (до 21-х Всеукраїнських педагогічних читань "Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю : вчимося толерантності") / Л. Лящук // Початкова школа. - 2014. - № 9. - С. 10-13. - Бібліогр.: с. 13.

Максимович О. Василь Сухомлинський про професію вчителя: за працею "Сто порад учителям" / О. Максимович // Початкова освіта (Шкільний світ). - 2013. - № 38-39. - С. 12-16. - Бібліогр.: с. 16.

Маркіна С. Формування моральних цінностей у молодших школярів на основі педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського: (до 21-х Всеукраїнських педагогічних читань "Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю : вчимося толерантності") / С. Маркіна // Початкова школа. - 2014. - № 9. - С. 13-15. - Бібліогр.: с. 15.

Мартова І. В. Педагогічний спадок В. О. Сухомлинського у вихованні гуманної особистості дітей раннього віку: конспекти занять / І. В. Мартова // Бібліотечка вихователя дитячого садка. - 2015. - № 1 (січень). - С. 93-104.

Нагорна О. Формування екологічної свідомості молодших школярів на літературній спадщині В. О. Сухомлинського / О. Нагорна // Початкова школа. - 2016. - № 9. - С. 32-36. - Бібліогр.: с. 36.

Освіта ХХІ століття: студії: сухомлиністика // Рідна школа. - 2015. - № 5-6. - С. 3-8, 13-19. - Бібліогр.: с. 7-8, 16, 19.

Подоряка В. Д. Використання педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського в роботі шкільної бібліотеки / // Шкільний бібліотекар. - 2015. - № 9. - С. 14-16. - Бібліогр.: с. 16.

Подоряка В. Д. В. О. Сухомлинський "Всі добрі люди - одна сім'я": презентація книги / В. Д. Подоряка // Шкільний бібліотекар. - 2015. - № 3. - С. 7-8.

Примушко Н. Прогулянка педагогічним садом В. Сухомлинського: методична студія для педагогів та батьків / Н. Примушко // Дошкільне виховання. - 2015. - № 4. - С. 22-25.

Савченко О. Толерантність як цінність шкільної освіти: методичний аспект: (до 21-х Всеукраїнських педагогічних читань "Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: вчимося толерантності") / О Савченко // Початкова школа. - 2014. - № 9. - С. 4-7. - Бібліогр.: с. 7.

Серце віддаю дітям: [знайомство з життям та творчістю В. О. Сухомлинського: добірка матеріалів] / підгот. С. Шевчук // Розкажіть онуку. - 2013. - № 15-16 (серпень). - С. 63-68.

Стинська В. "Батьківська педагогіка" Василя Сухомлинського / В. Стинська // Початкова освіта (Шкільний світ). - 2013. - № 38-39. - С. 25-28. - Бібліогр.: с. 28.

[Студії: сухомлиністика] // Рідна школа. - 2016. - № 11-12. - С. 33-47. - Бібліогр.: с. 36, 43.

Фураєва Л. Найцінніші іриси: виховання за В. Сухомлинським / Л. Фураєва // Початкова освіта (Шкільний світ). - 2017. - № 24. - Методичний порадник. - 2017. - Вип. 12. - С. 20-23.

Хайруліна В. Ідеї В.О. Сухомлинського належать світу / В. Хайруліна // Рідна школа. - 2015. - № 5-6. - С. 9-13.

ТВОРЧИЙ СПАДОК В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

В СУЧАСНОМУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Антонець М. Наш найдорожчий скарб - рідна мова: (за спадщиною В. О. Сухомлинського) / М. Антонець // Початкова школа. - 2015. - № 11. - С. 1-3. - Бібліогр.: с. 3.

Березівська Л. Шкільна бібліотека як центр розвитку дитини у творчій спадщині В. О. Сухомлинського / Л. Березівська // Шкільна бібліотека плюс. - 2018. - № 05-06 (березень). - С. 8-13. - Бібліогр.: с. 13.

Геращенко Т. О. Урок милосердя. В. О. Сухомлинський "Горбатенька дівчинка": урок літературного читання у 2-му класі / Т. О. Геращенко // Початкове навчання та виховання. - 2018. - № 10-11. - С. 22-25.

Горбатенко З. Все співає в лісі: [за мотивами однойменного оповідання Василя Сухомлинського] / З. Горбатенко // Джміль. - 2013. - № 1. - С. 29-32.

Даніліна І. В. Славетні українці: навчальний проект у 3-му класі / І. В. Даніліна // Початкове навчання та виховання. - 2016. - № 22-24. - С. 66-78.

Демчишина Г. І. Лялька під дощем: бесіда за твором В. О. Сухомлинського / Г. І. Демчишина // Бібліотечка вихователя дитячого садка. - 2017. - № 8 (серпень). - С. 99.

Дудник Н. В. Найбільше щастя на землі - творити добро. В. О. Сухомлинський "Покинуте кошеня": урок літературного читання у 2-му класі / Н. В. Дудник // Початкове навчання та виховання. - 2017. - № 33. - С. 13-16.

Зінчук В. Усі потрібні на землі: робота над казкою В. Сухомлинського "Соловей і Жук" зі старшими дошкільнятами (з використанням прийомів ТРВЗ) / В. Зінчук // Палітра педагога. - 2015. - № 6. - С. 19-21.

Кирилова М. В. Комплекс гімнастики на фітболах за мотивами казки В. Сухомлинського: середній вік / М. В. Кирилова // Бібліотечка вихователя дитячого садка. - 2018. - № 1 (січень). - С. 113-114.

[Конспекти занять на морально-етичну тему для дошкільників на прикладах творів В. Сухомлинського] // Бібліотечка вихователя дитячого садка. - 2017. - № 4. - С. 48-51, С. 62-64, 77.

Косій Н.В. Стежками доброти: конспект комплексного заняття з виставою за твором В. Сухомлинського "Іменинний обід" (старший дошкільний вік) / // Бібліотечка вихователя дитячого садка. - 2017. - № 3. - С. 91-92.

Кузьменко В. М. Сторінками казок В. О. Сухомлинського: [розробка уроку] / Н.В.Косій // Все для вчителя. - 2015. - № 5. - С. 23-25.

Мартинюк О. "Красиві слова і красиве діло": (урок літературного читання за творами Василя Сухомлинського, 3 клас) / О. Мартинюк // Початкова школа. - 2017. - № 9. - С. 45-47.

Мацур Б. Морально-етичні досліді за творами Василя Сухомлинського / Б. Мацур // Дошкільне виховання. - 2013. - № 9. - С. 24-25.

Медведева С. Виховуємо в дітях добро: система роботи зі старшими дошкільнятами за творами В. Сухомлинського / С. Медведева, І. Михайлова // Палітра педагога. - 2017. - № 3. - С. 6-12.

Науменко Т. Система дидактичних ігор із соціально-морального розвитку дітей: використання оповідань В. О. Сухомлинського / Т. Науменко // Дитячий садок (Шкільний світ). - 2014. - № 9 (травень). - С. 24-25.

Перестюк О. Ю. Розвиток мовленнєвої компетентності під час нетрадиційної роботи за казками В. Сухомлинського: старша група / О. Ю. Перестюк // Бібліотечка вихователя дитячого садка. - 2016. - № 1 (січень). - С. 92-94.

Рябовол В. І. Що таке любов і дружба?: година спілкування за книгою В. О. Сухомлинського "Як виховати справжню людину" / В. І. Рябовол // Виховна робота в школі. - 2015. - № 6. - С. 49-52. - Бібліогр.: с. 52.

Скидан В. М. Один день на бабусиному подвір'ї: конспект інтегрованого заняття з дітьми раннього віку (за твором В. О. Сухомлинського "Навіщо півневі гребінець") / В. М. Скидан // Бібліотечка вихователя дитячого садка. - 2014. - № 2 (лютий). - С. 85-88.

Скрипник І. П. Урок-біографія: "Великий мрійник із Павлиша": (до 95-річчя В. О. Сухомлинського, педагога, письменника, філософа): "пропоную так..." / І. П. Скрипник // Зарубіжна література в школі. - 2013. - № 13-14 (липень). - С. 46-47.

Стежками любові й добра: батьківський куточок: [добірка оповідань Сухомлинського для виховання моральних цінностей] // Розкажіть онуку. - 2018. - № 2 (лютий). - С. 31-36.

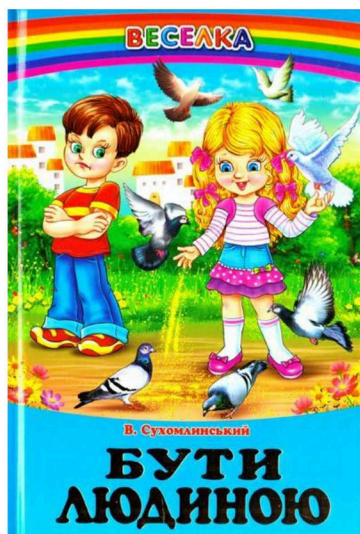
Терещук А. Урок доброти за творами В. О. Сухомлинського: позакласне читання в 3-му класі / А. Терещук // Початкова освіта (Шкільний світ). - 2017. - № 17. - С. 16-19.

Ткачук Г. Технології формування зв'язного мовлення молодших школярів засобами художніх творів В. О. Сухомлинського / Г. Ткачук // Початкова школа. - 2015. - № 10. - С. 12-15. - Бібліогр.: с. 15.

Товкач І. Подорож у світ казки і гри: [вивчення та впровадження творчої спадщини В. О. Сухомлинського в дошкільних закладах] / І. Товкач // Дитячий садок (Шкільний світ). - 2013. - № 9 (березень). - Вкладка. - 1-16.

Чередниченко Л. Вічний слід: читання: за твором В. Сухомлинського: 2-й клас / Л. Чередниченко // Початкова освіта (Шкільний світ). - 2017. - № 21. - С. 39-42.

Шкільнік С. Казки Василя Сухомлинського в музичному навчанні молодших школярів / С. Шкільнік, Т. Бешапошникова // Мистецтво та освіта. - 2013. - № 4. - С. 6-8, 29-32.

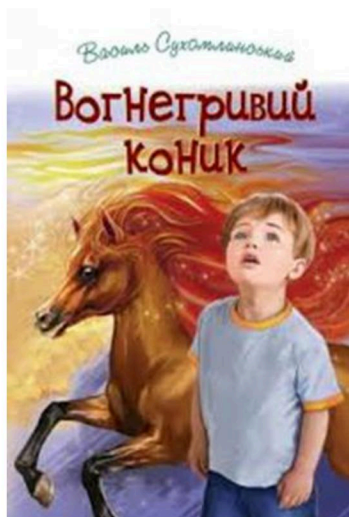

Сухомлинський В. Бути людиною: оповідання та казки / В. Сухомлинський; худож. Л. Белякова, К. Самойлов; худож. обкл. І. Копейкін. - Х: Белкар-книга, 2013. - 60 с.: ілюстр. - (Веселка).

Оповідання і казки вчать маленьких читачів відрізняти гарнівчинки від недобрих, бути чемними, поважати старших, захищати менших.

Сухомлинський В. Вічна тополя: казки, оповід., етюди / В. Сухомлинський; упоряд. О. Сухомлинської; за заг. ред., передм. Д. Чередниченка; худож. О. Колесник. - К.: Генеза, 2004. - 272 с.: ілюстр. - (Нова шкільна бібліотека).

Збірка «Вічна тополя» В. Сухомлинського є продовженням посмертних публікацій літературної спадщини видатного педагога.

Сухомлинський В. Вогнетривий коник: казки. притчі. оповід. / В. Сухомлинський; упоряд. і передм. О. Сухомлинської; худож. оформ. М. М. Олійника. - Київ: Знання, 2017. - 256 с.: іл. - (Скарби).

Ця книга – збірка мудрих і повчальних казок, оповідань, притч, новел, написаних для дітей педагогом і письменником Василем Сухомлинським.

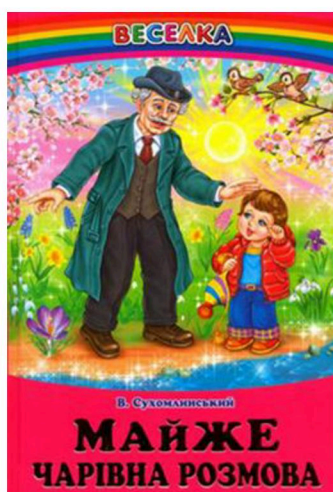
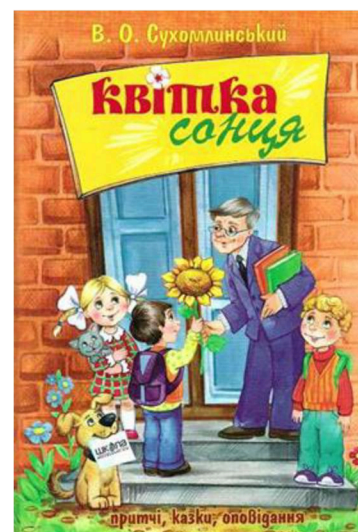

Сухомлинський В. Всі добрі люди - одна сім'я: зб. творів / В. Сухомлинський ; ілюстр. О. Макиєвої ; пер. Д. Чередниченка. - Х. : Школа, 2014. - 158 с. : ілюстр. - (Дитячий бестселер).

На сторінках збірки ви зустрінетеся з олюдненими тваринами, рослинами і навіть природними явищами. Пронизані любов'ю до всього живого твори вчать у кожній ситуації прислухатися не до своїх примх і амбіцій, а до голосу людського серця.

Сухомлинський В. Квітка сонця: казки, притчі, оповідання / В. Сухомлинський ; упоряд. О. В. Сухомлинська ; пер. Д. С. Чередниченка ; іл. Є. Житник. - Х. : Школа, 2014. - 240 с. : ілюстр.

Поетичні, щирі, дотепні, з глибоким підтекстом твори пройняті любов'ю до дитини, рідного краю, ненав'язливо, часом обережним натяком вчать до доброчливості, поваги до старших, відповідальності за свої вчинки.

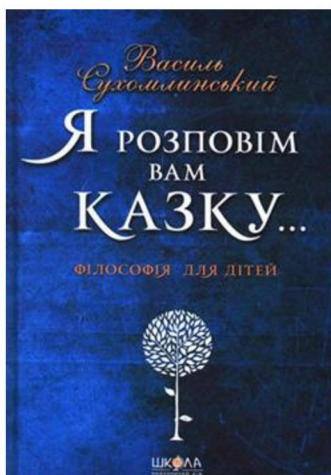
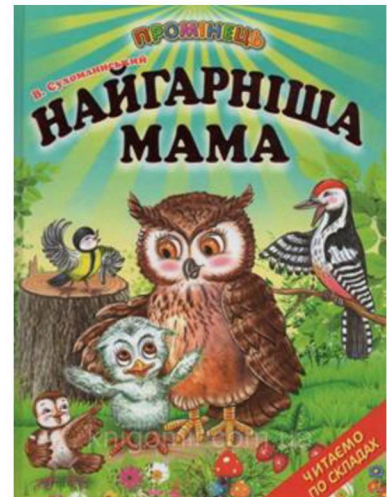

Сухомлинський В. Майже чарівна розмова: оповідання, казки / В. Сухомлинський ; ред. Г. Біляєва ; худож. І. І. Копейкін, Г. С. Бербенець, Н. С. Сінегіна. - Х. : Белкаркнига, 2015. - 64 с. : іл. - (Веселка).

«Ви живете серед людей. Кожен ваш вчинок, кожне ваше бажання позначаються на людях... Робіть так, щоб людям, які оточують вас, було добре», - писав Василь Сухомлинський. Оповідання і казки зі збірки формують у дітей найголовніше – людяність.

Сухомлинський В. Найгарніша мама: казки / Сухомлинський ; худож. Л. В. Белякова, К. В. Самойлов. - Х. : Белкар-книга, 2013. - 48 с. : іл.

До збірки увійшли кращі казки про тварин відомого українського педагога і письменника Василя Сухомлинського. Вони вчать маленьких читачів любити батьківщину, її природу, поважати старших і допомагати меншим, бути добрими, кмітливими, працьовитими. Ця збірка казок - для наймолодших читачів, які роблять перші кроки в читанні.

Сухомлинський В. Я розповім вам казку...: філософія для дітей / В. Сухомлинський ; укл. О. В. Сухомлинська. - Харків : Школа, 2016. - 576 с. : іл.

Це видання - найповніша на сьогодні збірка творів для дітей талановитого педагога, чудового вихователя Василя Сухомлинського. Книга, зібрана з усіх доступних наразі джерел, була укладена відповідно реаліям сьогодення. Творчий спадок Василя Олександровича буде корисним і цікавим для всіх: учителів, батьків, але передусім - для самих дітей...

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК ТВОРІВ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

А	<p>А де ж подівся той хлопчик? - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>А Дмитриків тато в тюрмі - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>А може, він нічого не знає? - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>А пісня жива - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>А серце тобі нічого не наказало? - зізбірки "Бути людиною"</p> <p>А я почепив шпаківню в лісі - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Акація підказала - зізбірки "Всі добрі люди – одна сім'я"</p>
Б	<p>Бабуся і Петрик - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Бабусині зморшки - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Байдужий Пенюк - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Бджолина музика - зізбірки "Всі добрі люди – одна сім'я"</p> <p>Без хустини тобі не красиво - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Безсмертна мати - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Безсмертна мати - зізбірки "Всі добрі люди – одна сім'я"</p> <p>Біда заставляє вчитись - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Білка і Добра Людина - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Біль мов рукою зняло - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Бо за морем – чужина - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Бо я - людина" - зізбірки "Бути людиною"</p> <p>Брудне слово - зізбірки "Квітка сонця"</p>
В	<p>В гостях у дядька Матвія - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Важко бути людиною - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Важлива звістка - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Велике відро - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Веселка - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Вивільга - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Висока гора до неба - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Від верби до тополі, від тополі до верби - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Відломлена гілка - зізбірки - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Вілі Садівник - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Візьми ще одну квітку - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Він зненавидів красу - зізбірки "Бути людиною"</p> <p>Він прийде - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Вічний блукалец - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Все співає в лісі - зізбірки "Всі добрі люди – одна сім'я"</p> <p>Він став трудівником - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Внучка старої вишні - зізбірки "Майже чарівна розмова"</p> <p>Вовчікла - зізбірки "Найгарніша мама"</p>

	Всідобрілюди - одна сім'я - зізбірки "Квітка сонця"
Г	Гавеня і соловей - зізбірки "Найгарніша мама" Глиняна Сестра - зізбірки "Вічна тополя" Говорити без дозволу не можна - зізбірки "Вогнегровий коник" Горе маленької дівчинки - зізбірки "Вічна тополя" Горіхи для білочки - зізбірки "Всідобрілюди – одна сім'я" Гойдалка за парканом - зізбірки "Вічна тополя" Гудуть, а меду не приносять - зізбірки "Вічна тополя"
Д	Де береться краплинка? - зізбірки "Всідобрілюди – одна сім'я" Дерево для невідомого друга - зізбірки "Вогнегровий коник" Дивна бурулька - зізбірки "Квітка сонця" Дивний мисливець - зізбірки "Бути людиною" Дівчинка й Ромашка - зізбірки "Вічна тополя" Дівчинка й Ромашка - зізбірки "Вогнегровий коник" Дід Осінник - зізбірки "Вогнегровий коник" До діда Федора по лопату - зізбірки "Майже чарівна розмова" До класу залетіла бджола - зізбірки "Квітка сонця" Добре слово - зізбірки "Вічна тополя" Добре слово - зізбірки "Квітка сонця" Добре слово - зізбірки "Вогнегровий коник" Добре, що сонечко сяє - зізбірки "Квітка сонця" Дуб на дорозі - зізбірки "Вогнегровий коник" Дурний Карась - зізбірки "Вічна тополя"
Ж	Жаль самого себе - зізбірки "Вогнегровий коник" Жар-Птиця - зізбірки "Вічна тополя" Жайворонок сонечкові допомагає - зізбірки "Майже чарівна розмова" Жолуді для діброви - зізбірки "Квітка сонця"
З	Завтра я вилізу на найвище дерево - зізбірки "Квітка сонця" Загублені гроші - зізбірки "Вогнегровий коник" Заець і морква - зізбірки "Найгарніша мама" Запитав у бабусі - зізбірки "Вогнегровий коник" Заплющені очі - зізбірки "Квітка сонця" Звичайна людина - зізбірки "Вогнегровий коник" Звичайна людина - зізбірки "Квітка сонця" Здрастуйте - зізбірки "Бути людиною" Зелена каструля - зізбірки "Вічна тополя" Злий Ведмедик чи добрий? - зізбірки "Вічна тополя" Знайшов винного - зізбірки "Квітка сонця" Зневага - зізбірки "Вічна тополя"
К	Камінь - зізбірки "Бути людиною"

	<p>Каяття - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Кінь утік - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Кінь і вершник - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Книга й цукерки - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Кожна людина повинна - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Коли Ваш день народження? - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Коли заснуть зорі - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Корисний чи шкідливий? - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Кошеня за пазухою - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Краплина води - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Красиві слова і красиве діло - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Кріт і сонце - зі збірки "Найгарніша мама"</p> <p>Куди поспішали мурашки - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Купа сміття - зі збірки "Вогнегровий коник"</p>
Л	<p>Легенда про золоте зернятко істини - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Ледаще все непутяще - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Ледача подушка - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Лиж і ковзани - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Лисиця й миша - зі збірки "Найгарніша мама"</p> <p>Лисиця та їжак - зі збірки "Найгарніша мама"</p> <p>Лисячий хвіст - зі збірки "Найгарніша мама"</p> <p>Любий синок - зі збірки "Всі добрі люди – одна сім'я"</p> <p>Любов і жорстокість - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Людина принесла життя - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Людина з Гарячим Серцем - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Лялька під дощем - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Лялька зі старих клаптиків - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Лялька з відбитою ручкою - зі збірки "Квітка сонця"</p>
М	<p>Маленька лопатка - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Мама послала - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Мамин кавун - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Мармуровий Соловей - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Материне поле - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Материнське щастя - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Майже чарівна розмова - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Мерехтлива Зірочка - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Метелик і Вогонь - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Миколі стало легше - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Мокра і суха сорочки - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Мужнє гусеня, яструб і пуголовок - зі збірки "Найгарніша мама"</p> <p>Мурашка-мандрівниця - зі збірки "Найгарніша мама"</p>

Н	<p>Навіть квіти з сорому почервоніли - зізбірки "Найгарніша мама"</p> <p>Навіщо кажуть "спасибі"? - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Навіщо півневігребінець - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Намисто з чотирма променями - зізбірки "Майже чарівна розмова"</p> <p>Наталочка - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>На бабусиному ліжку - зізбірки "Всідобрі люди – одна сім'я"</p> <p>На другий рік - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Найважчий урок - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Найкрасивіше і найбридкіше - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Найласкавіші руки - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Найледачіший у світі кіт - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Найрадісніше і найсумніше - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Найтрудніша контрольна - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Народження егоїста - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Не боюся ні блискавки, ні грому - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Не видно, бо ніч - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Невдячність - зізбірки "Всідобрі люди – одна сім'я"</p> <p>Не забувай про джерело - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Не загубив, а знайшов - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Невихованій виховані - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Незнищений камінь - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Ніч та біла сорочка - зізбірки "Квітка сонця"</p>
О	<p>Образайщастя - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Образливе слово - зізбірки "Бути людиною"</p> <p>Один-єдиний камінець із веселкою - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Орачікріт - зізбірки "Майже чарівна розмова"</p> <p>Останні миті Павука - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Останнє бажання - зізбірки "Всідобрі люди – одна сім'я"</p> <p>Ой як же я берегтиму тебе! - зізбірки "Квітка сонця"</p>
П	<p>Павучок-Повзунець і мурашка - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Перед Справедливим Суддею - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Петро і Марійка - зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Петрик і Павлик - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Петрик, собака й кошеня - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Покинуте кошеня - зізбірки "Майже чарівна розмова"</p> <p>По одному ковтку – найслабшим - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Позбирай її сльози - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Права й ліва рука - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Правда буває гірша за неправду - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Причина, явище, наслідок - зізбірки "Найгарніша мама"</p> <p>Прийшла провідати хвору - зізбірки "Вічна тополя"</p>

	<p>Пр о щ о думала М арійка - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>"Пробачте, діти, я запізнився..." - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Прогулянка до лісу зі збірки "М айже чарівна розмова"</p> <p>Прогаяний день - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Пташина комора - зі збірки "Найгарніша мама"</p>
Р	<p>Рибка і жаба - зі збірки "Найгарніша мама"</p> <p>Рожева чи багряна - зі збірки "Вічна тополя"</p>
С	<p>Сам себе перехитрив - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Сергійкова квітка - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Сива волосинка - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Синій олівець - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Сім ножів - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Скажи людині "Здрастуйте!" - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Скляне мишеня - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Скляний чоловічок - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Сова і Кленовий листок - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Соловей і жук - зі збірки - "М айже чарівна розмова"</p> <p>Сором - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Соромно перед соловейком - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Співуча пір'їнка - зі збірки "Найгарніша мама"</p> <p>Спіть, мамо, спіть - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Страшний черв'ячок - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Суперечка двох книг - зі збірки "Вогнегровий коник"</p>
Т	<p>Татко з мамою посварились - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Тепер ти станеш учнем людським - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Тісамі слова - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Троє рожевих яблук - зі збірки "Квітка сонця"</p>
У	<p>У гості до конвалії - зі збірки "Всі добрі люди – одна сім'я"</p> <p>У кого радість, а в кого й горе - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Усмішка - зі збірки "Вогнегровий коник"</p>
Х	<p>Хай я буду ваша, бабуся - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Хай хтось інший - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Хвалькуватий черв'як - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Хліб, Труд і Пісня - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Хліб - то праця людська - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Хлопчик і дівчинка конвалії зі збірки "М айже чарівна розмова"</p> <p>Хлопчик і хвора мама - зі збірки "Квітка сонця"</p>

	<p>Хлопчик, щ о боявся темряви - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Хочеться сказати щ ось ніж не-ніж не - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Хочу й на тата бути схожа - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Хочеться сказати щ ось ніж не-ніж не - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Хто найкращий майстер на землі - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Хто розмалював півника - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Хто розумніший? - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Хто свічки засвітив? - зі збірки "Всі добрі люди – одна сім`я"</p>
Ч	<p>Чи винен м'яч? - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Чи можна перехитрити сонечко - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Чи щасливий світ - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Чого заплакав Мишко - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Чого мати хвалить Миколу? - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Чого ж ви, тату, мовчите? - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Чого ж ти вчора не шукав моїх окулярів? - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Чого це вода в криниці тепла? - зі збірки "Всі добрі люди – одна сім`я"</p> <p>Чого ти, Юрцю, плачеш? - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Чому горобець утік - зі збірки "Найгарніша мама"</p> <p>Чому здивувався Петрик - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Чому опадає листя з дерев? - зі збірки "Всі добрі люди – одна сім`я"</p> <p>Чого синичка плаче? - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Чому мама так хвалить? - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Чому Сергійкові було соромно - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Чому сьогодні черствий хліб? - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Чого яблука стали кислі? - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Чорні руки - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Чорнобривці - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Чорногуз і Жабка - зі збірки "Вічна тополя"</p> <p>Чорногуз і дівчинка - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Чотири вітри і материнське горе - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Чотири аркуші золотого паперу - зі збірки "Вогнегровий коник"</p>
Я	<p>Я хочу сказати своє слово - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Яблунька і літо - зі збірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Яблуко в осінньому саду - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Як бджолу застав дощ у квітці - зі збірки "Всі добрі люди – одна сім`я"</p> <p>Як Білочка Дятла врятувала - зі збірки "Бути людиною"</p> <p>Якби я стала невидима - зі збірки "Квітка сонця"</p> <p>Як грибові захотілось побачити сонце</p>

	<p>Як горобець став білий - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як Дівчинка образила Букваря - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як дівчинка побачила себе - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як дізнаються муравлики, що буде дощ - зізбірки</p> <p>"Всідобрілюди – одна сім'я"</p> <p>Як же все це було без мене? - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як Зайчик грівся взимку проти Місяця - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як заходить сонце - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як здивував Мурко - зізбірки "Найгарніша мама"</p> <p>Як Зозуля навчилася співати по-солов'їному –</p> <p>зізбірки "Вічна тополя"</p> <p>Як їжачиха приголубила своїх дітей - зізбірки "Найгарніша мама"</p> <p>Як котові соромно стало - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як Микита став працьовитий - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як Миколка став хоробрий - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як міняється колір снігу - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як народився Василько - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як Наталочка в Лисиці купила хитринку - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як Ніна не злякалась гусака - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як Оленка хотіла весну наблизити - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як Петрик розгнівався - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як Павлик списав у Зіни задачу - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як павуки хотіли закрити сонце - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як Павучиха продавала павутиння - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як починається Осінь - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як Ріка розгнівалась на Дощик - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як синичка будить мене вранці - зізбірки "Всідобрілюди – одна сім'я"</p> <p>Як сліпому окуляри - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Як Федько відчув у собі людину - зізбірки "Бути людиною"</p> <p>Як Федько робив уроки - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Як хлопці мед поїли - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Який слід повинна залишати людина на землі? - зізбірки "Бути людиною"</p> <p>Які вони бідні - зізбірки "Вогнегровий коник"</p> <p>Які вони бідні - зізбірки "Квітка сонця"</p> <p>Які ж ви щасливі! - зізбірки "Вогнегровий коник"</p>
--	---

ЦІННІ ДОРОГОВКАЗИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

«Школа - не комора знань, а світоч розуму. Усі діти не можуть мати однакові здібності. І найважливіше завдання школи - виховання здібностей».

«Роки дитинства - це насамперед виховання серця».

«Виховуючи свою дитину, ти виховуєш себе».

«Знання без виховання - меч в руках божевільного».

«До хорошого уроку учитель готується все життя».

«Залізо іржавіє, не знаходячи собі застосування, стояча вода цвіте, а на холоді вкривається кригою, розум же людини, не знаходячи собі застосування, хиріє».

«Вільний час учителя - це корінь, який живить джерела педагогічної творчості».

«Хто намагається розібратися в хорошому й поганому на своїх уроках, у своїх стосунках з вихованцями, той вже досягнув половини успіху».

«Хоча б над тобою було сто вчителів - вони будуть безсилі, якщо ти не зможеш сам змусити себе до праці і сам вимагати її від себе».

«Праця - це одне з найчистіших і найшляхетніших джерел емоційного стану, радості діяння, творення. Думка, що народжена, збуджена, витончена в праці, стає радісною, оптимістичною».

«Головний зміст і мета сімейного життя - виховання дітей. Головна школа виховання дітей - це взаємини чоловіка і дружини, батька і матері».

«Для того щоб виховати справжніх чоловіків, потрібно виховувати справжніх жінок».

«Дати дітям радість праці, радість успіху у навчанні, збудити в їхніх серцях почуття гордості, власної гідності - це перша заповідь виховання».

«У наших школах не повинно бути нещасливих дітей, душу яких гнітить думка, що вони ні на що не здібні. Успіх у навчанні - єдине джерело внутрішніх сил дитини, які породжують енергію для переборення труднощів, бажання вчитися».

«Щоб дитина була палко зацікавлена навчанням, їй необхідне багате, різноманітне, привабливе, інтелектуальне життя».

«Головною потребою кожного школяра мають стати праця, самостійна думка, відкриття істини».

«Якщо люди говорять погане про твоїх дітей - вони говорять погане про тебе».

«Поважайте дитяче бажання бути хорошим, бережіть його як найтонший рух людської душі, не зловживайте своєю владою, не перетворюйте мудрості батьківської влади в деспотичне самодурство».

«Дитина - дзеркало родини; як у краплі води відбивається сонце, так у дітях відбивається моральна чистота матері і батька».

«Нікчемність — рідна сестра підлості».

«Розніжені й розбещені індивідууми формуються тоді, коли в їхньому житті домінує єдина радість — радість споживання».

«Егоїзм — першопричина раку душі».

«Людина народжується на світ не для того, щоб зникнути безвісною пилінкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний».

«Совість - це емоційний страж переконань».

АЗБУКА МОРАЛІ СУХОМЛИНСЬКОГО

Василь Сухомлинський вважав, що перед кожною дитиною, навіть найважчою, вчитель повинен відкрити ті сфери, де вона зможе досягти своєї вершини, сформувати свою людську гідність, свою душу. Тому й створив «Азбуку моралі», котра вчила осягати суть добра і зла, честі й безчестя, азбука стала засобом подолання емоційної необхідності відкривати здатність відчувати стан інших, вміння ставити себе на місце іншої людини (на основі книги В.О. Сухомлинського «Як виховати справжню людину»)

— Б —

Батьківщина — твій дім, твоя колиска. У рідному домі не завжди все гаразд. Є в нас своє лихо і горе. Говорячи про них, пам'ятай: ти говориш про лихо і горе свого рідного дому... Говорити про недоліки — для цього великого розуму не треба. Зневажай демагогію і балаканину. Думай і роби все для того, щоб перемогли добро і справедливість... Батько — найрідніший, найдорожча для тебе людина, в образі якої втілюється людська

відповідальність за твою появу на світ, за кожний твій крок, вчинок, за весь твій життєвий шлях — від народження до смерті... Бути гідним свого батька — твоя особиста честь. Будьте добрими дітьми своїх батьків. Три нещастя є в людини: смерть, старість і погані діти — говорить українська народна мудрість. Старість невідворотна, смерть — невблаганна, перед цими нещастями ніхто не може зачинити двері свого дому. А від поганих дітей дім можна зберегти, як від вогню. І це залежить не тільки від твоїх батьків, а й від вас самих — дітей. Бути справжньою людиною — це означає віддавати сили своєї душі в ім'я того, щоб люди навколо тебе були красивішими, духовно багатшими, щоб у кожній людині, з якою ти зустрічаєшся в житті, залишилося щось хороше від тебе, від твоєї душі. Бережи та шануй пам'ять про померлих. У кого немає в душі минулого, в того не може бути й майбутнього. «Кожна людина — це неповторний світ. Під кожним надгробком — світова історія» (Г. Гейне).

— Г —

Гідність — мудра влада тримати себе в руках. Благородство твоєї людської особистості виявляється в тому, наскільки мудро й тонко ти зумів визначити, що гідне і що негідне. Гідне повинно стати самою суттю твоєї духовної культури...

— Д —

Дідусеві й бабусі — почесне місце в домі. Якщо вирішується якась нелегка і непроста справа — перше слово нехай належить дідусеві й бабусі. Не соромся і не бійся поділитися з ними своїми радощами або горем, вони вміють освітлювати людську радість мудрістю життя, і радість зробить тебе подвійно щасливим...

— Ж —

Жіночність — це найвищий вияв людської краси. В цій красі — народження нового життя, цвітіння розвитку. Носій і творець життя — жінка — найглибше втілює високоморальне ставлення до майбутнього людства. Поважати жінку — означає поважати життя.

— З —

Знання — неоціненне багатство, якого маєш ти набути в роки дитинства, отрочтва, ранньої юності. Те, чого ти не здобув у юні роки, ніколи не здобудеш потім. Твій обов'язок — учитися в повну міру своїх сил.

— І —

І ще є одне духовне начало в нашій людській любові. Це — наша потреба в людині. Не можна жити без почуття й усвідомлення того, що ти комусь потрібен, що хтось бачить увесь сенс свого життя лише тому, що є на світі ти.

— К —

Краса — могутній засіб виховання чутливості душі. Це вершина, з якої ти можеш побачити те, чого без розуміння й відчуття прекрасного, без захоплення і натхнення ніколи не побачиш. Краса — це яскраве світло, що осягає світ... Я б назвав красу гімнастикою душі — вона випрямляє наш дух, нашу совість, наші почуття, переконання. Краса — це дзеркало, в якому ти бачиш себе.

— Л —

Любов до людей — це твоя моральна серцевина. Любов — могутня вихователька. Вона робить людину чистішою, чеснішою, щирішою, вимогливішою і суворішою в додержанні основ життя... Людина залишає себе насамперед у людині. У цьому наше безсмертя. У цьому найвище щастя і сенс життя. Якщо ти хочеш залишитися в серці людському — виховай своїх дітей. Виховання людини — найважливіший громадський обов'язок.

— М —

Мати творить твою неповторну особистість — ось у чому сенс, мистецтво і майстерність того, що ми називаємо народженням. Берегти матір — означає турбуватися про чисте джерело, із якого ти пив від часу свого першого дихання і будеш пити до останньої хвилини свого життя. Мужність — це справжня краса духу й тіла, переконань і вчинків. Мужність робить людину могутньою і доброю, сильною і ласкавою.

— Н —

Ніколи не забувай про свою теплу, затишну колиску, з якої ти вилетів, як пташеня, якби не вона — ти був би ніщо, перед тобою не відчинилися б двері у величезний світ Батьківщини.

— о —

Опановуй головне в духовній культурі — культуру людських відносин: умій розрізняти в людині світле і темне. Те, що ми називаємо повагою до людини, — це віра в добре начало в ній.

— п —

Праця - це не тільки лопата й плуг, а й думка. Дуже важливо, щоб наші вихованці переконалися на власному досвіді, що думка — це нелегка праця, і саме її складність, трудність і дає людині велику радість. Рід людський складається з поколінь, — це велика мудрість нашого буття... Повага, шанування старших поколінь — закон нашого життя. Поважати старших треба тому, щоб утверджувати гідність кожної людини.

— с —

Скромність — це дисципліна людських відносин, вчинків, бажань, думок і почуттів, волі та характеру. Бути скромним — означає ні на мить не забувати, що кожна людина, з якою ти спілкуєшся, має свою гідність, і твоє справді вільне і щасливе життя полягає в тому, щоб утверджувати гідність кожної людини. Совість живе в людському житті лише на поживному ґрунті совісності, сорому; совість — це знання, багато разів помножене на переживання, почування, а похідними цієї дії є сором, відповідальність і обов'язок, повинність. Соромся порожнечі душі. Найбільше соромся того, що в тебе немає своїх святих, своїх непохитних, незаперечних істин, правил, принципів. Соромся слабовілля, безпринциповості, «безхребетності». Гори від сорому, якщо відчуваєш, що в тобі заворушився мерзенний черв'ячок, ім'я якому «моя хата з краю». Соромся байдужого ставлення до життя, виконання обов'язку. Соромся безвідповідальності, легковажності своїх почуттів, уподобань, у своїх почуттях треба бути вірним і зобов'язаним. Соромся безкультурності. Невігластво розуму і почуттів збіднюють людину, роблять її примітивною.

— т —

Терпимість і непримиренність — дуже важливі елементи духовної культури, які тобі треба опанувати для того, щоб орієнтуватись у безмежно складному світі людських пристрастей і характерів.

— у —

Умій відчувати поряд із собою людину, умій розуміти її душу, бачити в її очах складний духовний світ — радість, горе, біду, нещастя. Умій бути

вдячним. Почув похвалу — дякуй і радій, що ти рухаєшся в напрямку людської досконалості. Почув докір, осуд — дякуй за те, що тебе вчать жити. Умій правильно бачити навколо себе щедрість і скнарість, справжнє багатство душі й потворну убогість. Умій жаліти і шкодувати, берегти і оберігати; умій побачити ту безмежно дорогу людську цінність, де від золотої купи залишилося кілька зернинок, від яскравого і гарячого багаття — кілька жаринок, від багатого плодозбору — кілька яблук. Умій бути скромним, оберігати себе й інших від зухвальства, несправедливості, надокучливості. Учитель творить людину. Ці мудрі й вагомі слова можна сказати тільки про матір і батька. Знай, що велике щастя вчителя — бачити тебе таким, яким він створив.

— Ш —

Школа — це духовна колиска народу. Чим більше піклування про свою колиску виявляє народ, тим блискучіше його майбутнє, школярі — це не просто діти, які зібралися в одному місці. Вони являють собою дитяче суспільство, що живе за своїми гармонійними законами.

— Ю —

Юнаки і дівчата, ви повинні знати історію свого народу, у ваші душі мають увійти кращі народні традиції, стати для вас святим законом.

— Я —

Якщо ти робитимеш тільки те, що хочеться, якщо активність твоя спонукатиметься тільки передчуттям задоволення - в житті у тебе нічого не буде дорогого і святого, душа твоя не осягне, що таке любов, відданість, бажання твої будуть низькими і убогими, а життя без благородних людських бажань — порожнім і нудним.

ВІКТОРИНА ЗА ТВОРАМИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

Перевір себе

В.Сухомлинський писав для дітей: а) вірші; б) пісні; в) казки.

Казки

В.Сухомлинський є автором якої книги?

а) «Пригоди Незнайка»; б) «Вогнегровий коник»; в) «Аліса в країні Чудес».

«Вогнегровий коник»

Яка з 4 книг не є книгою В.Сухомлинського?

а) «Вогнегровий коник»; б) «Вічна тополя»; в) «Квітка сонця»;

г) «Королівство кривих дзеркал».

«Королівство кривих дзеркал»

Який з творів В.Сухомлинського був перекладений багатьма мовами світу?

а) «Куди поспішали мурашки»; б) «Черствість, байдужість»; в) «Дідусева таємниця».

«Куди поспішали мурашки»

Оповідання В.Сухомлинського «А серце тобі нічого не наказало?»

Андрійко прийшов зі школи й побачив заплакану матір. Він поклав книжки й сів за стіл. Жде обіду. - А тата відвезли в лікарню, - каже мати. - Занедужав батько. Вона ждала, що син занепокоїться, стривожиться. Та син був незворушний, спокійний. Мати широко відкритими очима дивилася на Андрійка. - А нам завтра до лісу йти, - каже Андрійко. - Завтра ж неділя... Учителька наказала, щоб всі прийшли до школи о сьомій годині ранку. - Ну, й куди ж ти підеш завтра? - До лісу... Як наказала вчителька. - А серце тобі нічого не наказало? - спитала мати. На вашу думку, що повинен був зробити Андрійко. Обґрунтуйте свою відповідь.

а) Піти до лісу; б) поїхати в лікарню; в) піти гратися з друзями.

Поїхати в лікарню

Казка В. Сухомлинського

На полиці, серед книг про далекі країни й небезпечних звірів, стояла велика цікава Книга. У ній розповідалося про могутнього багатиря. Букви в цій Книзі ярили, як розпечене залізо. Вона мала дивну властивість: як тільки доторкнеться палахкуче вогненне слово до людського серця, в серці займеться вогник. І людина, в якій в грудях б'ється серце з цим вогником, стає могутньою і непереможною. Але минув уже не один рік, як Книгу читали. Щотижня Господиня знімала її з полиці, обережно витирала з обкладинки пилюку й знову ставила на полицю. Книга чекала – ось – ось її прочитають, та ніхто її навіть не розгортав. Часто до Господаря приходили гості. Господар любив показувати книги: дивіться, які в моїх книг красиві палітурки. Стали вогненні букви меркнути. Потемніли палкі слова. Могутній багатир, про якого розповідалося в книзі, заснув. Тепер уже на полиці стояла не Вогненна, а Спляча Книга. Яку назву має ця казка?

а) «Суперечка двох книг»; б) «Спляча Книга»; в) «Чванькувата буква».

«Спляча книга»

Казка В. Сухомлинського «Чванькувата буква»

Була собі на світі Мудра Людина. Вона придумала букви. Вирізала їх із березової кори, склала в козубець і думає: «Ось піду завтра до людей і навчу їх читати й писати». Минула ніч. Зібралася Мудра Людина йти до людей. «Треба, - думає, - розташувати букви в такому порядку, щоб людям легше було вчитися читати». Розкладає букви: а, б, в... Думає, як знайти такий порядок, щоб кожна буква підказувала, яка сусідка іде за нею. Усі букви лежать смирно, чекають на свою чергу. Одне тільки «я» витерпів не може. Все лізе в руки Мудрій Людині й нагадує про себе: а я куди? Розгнівалася Мудра Людина й каже: - Ну, з тобою лиха не оберешся. Сиди й жди своєї черги. Та букві «я» нетерпеливиться: - А чого мене забуваєш? Подумала Мудра Людина та й каже: - «Я» буде на останньому місці. Як же розмістяться літери?

а) За таблицею множення; б) за бажанням; в) за алфавітом.

За алфавітом

Яка з перелічених книг є для дітей?

- а) «Серце віддаю дітям»; б) «Казки школи під голубим небом»;
в) «Сто порад учителю».

Оповідання В. Сухомлинського

Був жаркий липневий день. До колодязя під високим дубом наближалася група школярів. Вони поверталися з туристського походу. Їм дуже хотілося пити. І чим ближче був колодязь, тим більше прискорювали вони крок. А з другого боку до колодязя наближалася бабуся. Вона йшла здалека, дуже втомилася. І бабуся, й туристи підійшли до колодязя одночасно. На зрубі стояло відро з холодною водою. Діти оточили його й один за одним пили воду. А бабуся відтіснили. Вона відійшла до дуба й зажурено стояла, схилившись на дерево. Коли туристи напилися води й пішли собі, глянула бабуся їм услід і задумливо похитала головою. Той, хто поспішить випити краплину води перш ніж нап'ється дідусь, бабуся, батько, мати, виросте негідником. Яку назву має це оповідання?

а) «Сором»; б) «Краплина води»; в) «Кам'яне серце».

«Краплина води»

Оповідання В. Сухомлинського

У матері один син. Служить він у армії. Далеко-далеко його служба – на березі Холодного Моря. Все там холодне: і небо, й низькі хмари, і хвилі морські. Берег кам'янистий – також холодний. Немає ні піщинки, ні билинки, ні деревця. Засумував молодий солдат і пише матері: «Мамо, надішліть мені з дому щось гарне. Щось найдорожче для мене». Надіслала мати синові пучку рідної землі. Приклав син землю до серця, і зараз же перед його очима заграло тепле сонечко, тепла ріка, теплі пшеничні хвилі. Подивився він на море й на берег. І стало все тепліше, рідніше. Що ж надіслала мати синові?

а) Гроші; б) цукерки; в) пучку рідної землі.

Пучку рідної землі

Скільки творів для дітей написав В. Сухомлинський?

а) 150; б) 15; в) 1500.

1500

ГРА «РОЗУМНИЙ КВАДРАТ»

Гра сприяє закріпленню прочитаного, розвиває інтелектуальні здібності дітей, кмітливість, уважність, вміння швидко орієнтуватися у поданому завданні. Необхідно прочитати речення, і якщо воно неправдиве, знайти і закреслити відповідний квадрат, а потім із не закреслених квадратів скласти і прочитати зашифрований вислів. Гра може проводитися колективно або індивідуально.

У першому випадку читачам демонструється макет або плакат, на якому намальовано „Розумний квадрат” із зашифрованим висловом, і вони разом дають відповіді на запитання.

У другому варіанті кожен читач отримує зашифрований вислів, який він має розшифрувати, на окремому аркуші. Переможцем стає той, хто зробить це якнайшвидше.

 №	А	Б	В	Г
1	ЧИТ	АЧ	АН	НЯ
2	КОМ	-	ОСЬ	ЦЕ
3	ВІКО	КР	НЦЕ	УГ
4	У	СВ	ВЧА	ІТ

А.1 Перед дощем на квітках жовтоїакації багато бджіл.

(Так)

А.2 Павучок-Повзунець та Мурашка живуть на ставку.

(Ні - тільки Павучок-Повзунець)

А.3 Осінь – це старша дочка Діда Мороза.

(Так)

А.4 Бояться осені пташки.

(Так)

Б.1 Молодшу дочку Діда Мороза звати Зима.

(Ні. Весна)

Б.2 Дідусь розповідав Петрикові про себе.

(Так)

Б.3 Лелеки не відлітають на зиму у теплі краї.

(Ні)

Б.4 Бабуся каже: «Де живе лелека - там щастя живе».

(Так)

В.1 Лелеки живуть парами.

(Так)

В.2 Марія Миколаївна не дозволила Зіні залишити у класі кошеня.

(Ні)

В.3 Дівчинка почервоніла, засоромилась.

(Так)

В.4 Влітку Сашко щодня приходив до бабусі.

(Ні. Взимку по льоду)

Г.1 Бабуся сиділа біля вікна і ждала онука.

(Так)

Г.2 Бабуся дочекалася онука ввечері.

(Так)

Г.3 Хлопчик допоміг сліпом у дідусеві.

(Ні)

Г.4 Хлопчиків стало дуже жаль дідуся.

(Так)

Речення до гри «Розумний квадрат» були підготовлені на основі художніх мініатюр В. О. Сухомлинського, як «Акація підказала», «Павучок-Повзунець і мурашка», «Як починається осінь», «А де ж подівся той хлопчик?», «Лелеки прилетіли», «Кошеня за пазухою», «Важлива звістка» та «Розгубився».

Після розшифрування «Розумного квадрату» читаємо вислів *«Читання – це віконце у світ ...»* - таке визначення дав цьому процесу письменник, педагог-гуманіст В. О. Сухомлинський, уточнивши, що воно *«... найважливіший інструмент навчання»*. А щоб стати таким, *«має бути вільним, швидким – лише тоді цей інструмент буде готовий до дії»* (Сухомлинський В.О. Твори. - К., 1977. - Т.3. - С. 114).

ТЕСТ «ЧИ УВАЖНИЙ ТИ ЧИТАЧ?»

за оповіданням В. Сухомлинського «Усмішка»

1. Цей твір є:

- а) казка;
- б) оповідання;
- в) легенда;

2. Про кого ви дізналися з цього твору:

- а) про маму і тата;
- б) про друзів;
- в) про дівчинку;

3. Де жила дівчинка?

- а) у лісі;
- б) у хатинці;
- в) у дуплі;

4. Кого зустріла дівчинка спочатку?

- а) діда;
- б) маму і тата;
- в) бабусю;

5. Як бабуся зустріла дівчинку?

- а) з невдоволенням;
- б) з усмішкою;
- в) з сумом на обличчі.

Правильні відповіді 1-а; 2-в; 3-б; 4-а; 5-б.

ДЛЯ ЗАМІТОК

ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ: ПЕДАГОГІЧНИЙ І ТВОРЧИЙ СПАДОК ВИДАТНОЇ
ОСОБИСТОСТІ

Інформаційний бібліографічний список для організаторів дитячого читання
до 100-річчя від дня народження видатного педагога, письменника,
громадського діяча

Відповідальна за випуск Т. М. Ключ

Укладач Н. А. Свириденко

Літературний редактор Г. М. Вечерська

Редактор О. М. Волченко

Комп'ютерна верстка О. Г. Ташлик

Підписано до друку 02.07.2018 р.

Видавець та виготовлювач

Чернігівська обласна бібліотека для дітей

вул. Рокозовського, 22-а, м. Чернігів, 14032

Телефони: +38(04622)3-27-61; +38(04622)3-60-35

<http://ostrovskogo.com.ua/>

e-mail: ostrovskogo@online.ua

